

Možnosti konjeniškega turizma v Sloveniji

Izvleček

V Sloveniji imamo veliko možnosti za konjeniški turizem, ki pa niso izrabljene. Danes se na kmetijah ponuja odprtje dopolnilne dejavnosti s šolo jahanja, za katero ni treba imeti posebnih dovoljenj, le ljubezen do dela s konji in ljudmi. Poleg klasične ponudbe osnovne jahalne šole se malo bolj izkušenim ponujajo tudi izvedba terenskega jahanja na krajše ali daljše razdalje, uvajanje otrok v svet oskrbe živali, ujahovanje konj, vožnja z vprego, terapevtsko jahanje in rehabilitacija oziroma resocializacija konj, fitnes in varstvo za konje, lahko pa se osredotočijo tudi na oskrbo žrebcev. Poleg naštetih možnosti bi se jih našlo še kar nekaj, predvsem v povezavi s turistično kmetijo. S pridobitvijo nacionalne poklicne kvalifikacije Strokovni sodelavec za konjerejo in konjenišvo bodo obiskovalci dobili zaupanje, da gre za strokovno usposobljene ljudi, kar pa jim bo olajšalo najti mesto med ponudniki podobnih storitev.

Opportunities in equestrian tourism in Slovenia

Summary

We have a lot of opportunities in Slovenia for equestrian tourism, which are not utilized. Today is on farms a chance to open complementary activity on farms with riding school, for which are not required any special permits, just love to work with horses and people. In addition to classical riding school is for more experienced offering implementation of field riding on short or long distances, introduction children in world of working with animals, basic riding of horses, carriage driving, therapeutical riding and rehabilitation or resocialization of horses, fitness and caring for horses, they can even decide for caring of stallions. Beside that listed possibilities we can find a lot more, mainly in connection with tourist farm. With obtaining National Vocational Qualification Technical Assistant for horse breeding and horse riding would make visitors trust in their vocational qualification and make easier for them to find place among providers of similar services.

1 Kaj je konjeniški turizem?

Ko pomislimo na konjeniški turizem, na kaj pravzaprav pomislimo? Na jahanje po naravi? Na prijetno vožnjo s kočijo po neokrnjeni naravi? Ali na fижakarje, ki nas peljejo okoli Bleda, morda na konje v pašniškem sadovnjaku na kmečkem turizmu?

Na karkoli že pomislimo, je vsekakor povezano s konji in s tem, da se v njihovi družbi sprostimo in pomirimo. To nam lahko uspe le v družbi mirnih in zaupljivih konj, ki svojega gospodarja ubogajo in poslušajo. Da do te poslušnosti in mirnosti pride, pa je potrebno veliko vloženega dela in potrpljenja pri učenju konja. Vendar, kako lahko vemo, da je vodnik konja primerno usposobljen za delo z njim? Je to potrdilo, ki ga ima? Morda strokovni naziv? Ali preprosto njegov način dela s konjem? To je naše osebno mnenje, komu bomo zaupali.

Ko pa že govorimo o konjeniškem turizmu, pa vseeno ne moremo mimo vseh možnosti, ki jih imamo v Sloveniji. Samo pomislimo na vse kmetije, ki se začenjajo ukvarjati s turizmom na podežlju, na vso tradicijo, ki smo jo opustili zaradi sodobnega načina kmetovanja. In ne nazadnje pomislimo na tiste, ki možnosti sprostitve na podežlju nimajo. In vse to je konjeniški turizem. Kdo od nas ve, kako so orali in kosili včasih, preden so na podežlju začeli uporabljati traktorje? Ali ne bi bilo zanimivo, ko bi našim otrokom, ki se tega vsekakor ne spomnijo, nekdo to prikazal? Ali jim razložil, da so včasih potovali s kočijami? Za večino malčkov in otrok bi bilo to enkratno doživetje, prav tako pa bi se dedki in babice spomnili starih časov. In ne nazadnje, ohranjali bi kulturno dediščino, ki nam polzi iz rok.

2 Možnosti konjenškega turizma

Predvsem na podežlju se ponuja veliko možnosti za razvoj konjenškega turizma. Vedno pogosteje se kmetje odločijo za ponudbo v okviru turistične kmetije. V tem primeru reja konj odlično dopolnjuje ponudbo. Mnogo ljudi iz mesta rado vidi konje, ki se pasejo na pašniku ob pogostitvenem prostoru. Ali pa samo pomislimo na otroke, ki se lahko za nekaj minut usedejo na konja, medtem ko starši v miru spišejo kavico ali kozarček česa drugega. Taki obiskovalci se bodo z veseljem vračali, tako otroci kot odrasli. Za bogatejšo ponudbo pa lahko ponudimo ne samo ogled konj, temveč tudi jahalne tečaje, terensko jahanje tako v bližini kot tudi daljše pohode, morda vožnjo s kočijo oziroma sanmi pozimi. Bolj drzni in izkušeni pa imajo na voljo še veliko več. Na primer uvajanje otrok v svet oskrbe živali, njihovo dopoldansko ali popoldansko varstvo v družbi živali, ujahovanje konj, morda terapevtsko jahanje ali celo rehabilitacijo in resocializacijo konj. Tudi kakšen fitnes in varstvo za konje v času odsotnosti lastnikov in oskrba žrebcev bi ponudbo razširila. Seveda se moramo zavedati, da delo s konji zahteva čas in usposobljenost. In kaj pravzaprav potrebujemo za tako dejavnost na kmetiji?

Slika 1: Otrok na poniju

Najmanj, za kar moramo poskrbeti, so primerno vzgojeni konji. Pri vsaki dejavnosti, ki jo opravljamo, je potrebno poskrbeti za varnost. In kot pravijo, da ima pes kosmata ušesa, enako velja za vse živali, tudi za konje. Vsi, ki se s konji ukvarjamo vemo, da so po naravi plašne živali, ki so se v davnini branile z begom. In ravno tako tudi danes kljub udomačitvi njihov nagon ostaja enak. Vendar pa lahko s pravilno vzgojo marsikaj naredimo, da se konji privadijo zvokov ter drugih nenavadnih stvari, ki se jih drugače ustrašijo.

Za izvajanje tečajev jahanja je zelo priporočljivo in z vidika varnosti skoraj nujno imeti ograjen prostor, kjer tečaje izvajamo. Če se le da, naj bo ta prostor ločen od vsakodnevnega izpusta, da konji ločijo delo in zabavo oziroma prosti čas. Pogosto je že sam prostor, kjer delajo, stimulans, da se začnejo drugače obnašati in so bolj pozorni na trenerja oziroma učitelja. Prostor mora biti čim bolj raven in s podlago, ki zagotavlja uporabo v vsakem vremenu oziroma po vsakem vremenu. Še boljše je, če imamo pokrito jahalnico ali samo pokrit prostor, da lahko jahalne tečaje izvajamo tudi v slabem vremenu.

Slika 2: Pokrita jahalnica za delo v slabem vremenu

3 Dopolnilne dejavnosti na kmetiji in nacionalna poklicna kvalifikacija

V primeru, da se odločimo za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji, nam Pravilnik o usposobljenosti za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (UL RS 17/04) določa, da moramo imeti najmanj srednjo poklicno izobrazbo ustrezne smeri ali potrdilo o usposobljenosti, kamor štejejo ustrezni certifikati oziroma potrdila o opravljenem usposabljanju, lahko pa imamo najmanj pet let delovnih izkušenj, ki jih moramo dokazati s potrdilom, izjavami ali drugim ustreznim dokazilom. Ena izmed teh dokazil je vsekakor nacionalna poklicna kvalifikacija Strokovni sodelavec oziroma strokovna sodelavka za konjerejo in konjenišvo na šesti stopnji zahtevnosti.

Katalog znanj opredeljuje znanja in spretnosti, ki jih mora kandidat dokazati, da lahko pridobi nacionalno poklicno kvalifikacijo. Ena izmed nalog je načrtovanje in organizacija dela na konjerejskem obratu oziroma na turistični kmetiji. V ta dela sodijo načrtovanje staleža konj, opreme in repromateriala, spremljanje zakonodaje v Sloveniji in Evropi s področja konjereje in konjenišva, vodenje programov jahalne šole ter turističnega in terenskega jahanja, promocija svojega konjerejskega obrata in ga čim bolje trži. To načrtovanje in organiziranje je povezano tudi s koordinacijo dela posameznikov na konjerejskem obratu oziroma delovnih sredstev, materialov in tehnologije. Ker se dela na takem obratu nikoli ne končajo, mora imeti tudi znanja in spretnosti, da infrastrukturo nadgrajujejo ali dopolnjuje. Sem sodi ne nazadnje tudi priprava in vzdrževanje pašnika. Pašnik lahko učinkovito zamenjuje vsakodnevno krmljenje konj, ki sodi v potrebna znanja za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije.

Slika 3: Konji na paši

Vsi se zavedamo, da je krmljenje konj poleg njihovega vsakodnevnega razgibavanja najpomembnejše opravilo na konjerejskem obratu. Vodja konjerejskega obrata mora poznati prehranske zahteve posameznega konja, njegovo obremenitev, proizvodno stanje kobil, obenem pa skrbi za pravilno spravilo krme in njeno skladiščenje. Ker se brez poznavanja hranilne vrednosti in potreb konj po hranljivih snoveh glede na vrsto in obseg dela ne da izračunati pravilnega in optimalnega krmnega obroka, je v obsegu njegovih kompetenc tudi ta. Kakor se vsaka prehrana konj začne s pripravo krme, tako se vsako delo s konjem začne z njegovo oskrbo. Sem ne sodi samo čiščenje hleva, temveč tudi čiščenje in priprava konja na delo. Turistični delavci in tudi ostali se še kako zavedamo, da urejeno okolje, konji in hlev veliko pripomorejo k dobremu prvemu vtisu, ki ga obiskovalci dobijo pri nas. Da začnemo delati s konjem, moramo poznati različne postopke priprave konja glede na namen uporabe. Glede na način uporabe je odvisno, na katero opremo bomo konja privajali in na katere dele konjevega telesa moramo biti bolj pozorni pri pripravi. Pripraviti konja za delo pa ni dovolj, če želimo konja tudi uporabljati. Ne samo, da ga moramo znati jahati ali voziti v vseh hodih, znati ga moramo tudi lonžirati. Lonžiranje je gimnasticiranje konja na dolgem povodcu, s čimer ga pripravljamo na ujahovanje ali pa nadomestimo jahanje v slabših vremenskih razmerah oziroma pri pomanjkanju časa. Tudi lonžiranje starejših konj je priporočljivo, predvsem za korekcijo napak, ki nastanejo pri učenju jahanja. Da nas obiskovalci spoznajo kot strokovnjake na sovsem področju, moramo kdaj pa kdaj konja tudi sami zajahati in na ta način dokazati svojo usposobljenost. Sem sodi ne samo jahanje konja v treh osnovnih hodih, ampak tudi preskakovanje nižjih ovir in jahanje zahtevnejših nalog. Ne nazadnje nam preskakovanje ovir pomaga pri jahanju na terenu, kadar se znajdemo prek oviro. Tudi za

vožnjo vpreg je potrebno pokazati svojo usposobljenost, ko z mirno roko in besedo konja obračamo ali spreminjamo tempo hoda. Najlepše in za ljudi najzanimivejše pa je, da skozi leta, ko obiskujejo naš konjerejski obrat oziroma turistično kmetijo, spremljajo razvoj konja od brejosti kobile preko rojstva žrebeta in njegovo odraščanje do prvih korakov pod sedlom in še dlje.

Slika 4: Kobila z žrebetom pred hlevom

V ta namen nacionalna poklicna kvalifikacija zagotavlja, da se tisti, ki jo pridobijo, naučijo tudi dela z žrebeti in mladimi konji in njihovega privajanja na opremo in na delo ter ne nazadnje tudi pravilnega ujahovanja konj. Zato mora poznati tudi etološke posebnosti konj, kar mu pomaga pri pripravi konja na posebne priložnosti, kot so obisk kovača ali veterinarja ter na ostale dejavnosti, ki jih opravlja s konjem ali samo ob njem. Ker pa brez usposabljanja jahačev ni jahalne šole ali terenskega jahanja, je potrebno, da se seznani tudi s postopki učenja ljudi. Komunikacijski bonton je tu zelo pomemben, prav tako pravilen pristop k učenju. V primeru, da pa se kljub vsej pazljivosti pripeti kakšna nezgoda, mora pravilno in zanesljivo ukrepati z nudenjem prve pomoči tako konju kot jahaču. Ker se večina našega življenja na žalost vrti okoli finančnih sredstev, mora vodja konjerejskega obrata poznati osnovno računovodstvo in spremljati finančno stanje svojega konjerejskega obrata. Le na ta način lahko uspešno posluje in zagotavlja obstoj svojega dela.

4 Zaključne misli

Če torej pregledamo celotno vsebino kataloga znanj za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije Strokovni sodelavec oziroma strokovna sodelavka za konjerejo in konjeništvu, ugotovimo, da nudi kompetence, ki jih potrebujemo, da lahko uspešno vodimo konjeniški turizem in z njim povezane dejavnosti. Obiskovalcem se torej ne bi bilo potrebno bati, da bi ne bili v dobrih in izkušenih rokah. Obenem si s pridobitvijo te nacionalne poklicne

kvalifikacije zagotovimo, da lahko odpremo dopolnilno dejavnost na kmetiji, ki nam lahko služi res le kot dopolnilna dejavnost, lahko pa z opravljanjem le-te dobimo dovolj sredstev, da nam ni potrebno hoditi v službo. Tako lahko na enostaven in prijeten način konjiček prostega časa spremenimo v delovno mesto.

Glede na to, da je obiskovanje drugačnih, zahtevnejših usposabljanj za dejavnost konjeniškega turizma večinoma na prezahtevni ravni in tudi postopek pridobivanja potrebne izobrazbe dolgotrajnejši in tudi dražji, bi bilo nesmiselno, da ne bi začeli dopolnilne dejavnosti na kmetiji in se nato po potrebi udeležili dodatnih usposabljanj in izobraževanj. Za vse mlade, ki jih veseli delo s konji in ljudmi, je to lahko edinstvena priložnost, da združijo poklicno pot s svojimi osebnimi interesi.

Literatura in viri

Pravilnik o usposobljenosti za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. *Uradni list Republike Slovenije*, 17 (2004)

Nacionalno informacijsko središče. *Katalog strokovnih znanj in spretnosti Strokovni sodelavec /strokovna sodelavka za konjerejo in konjenišтво* (online). 2010. (citirano 29.2.2012). Dostopno na naslovu <http://www.nrpslo.org/katalog.aspx/62100181>.